Thanh công cụ – Rác rưởi hay là kho báu?

Đức Cường

Chào mừng các bạn đón đọc đầu sách từ dự án sách cho thiết bị di động
Nguồn: http://vnthuquan.net
Phát hành: Nguyễn Kim Vỹ.

Mục lục

Thanh công cụ – Rác rưởi hay là kho báu?

Đức Cường

Thanh công cụ – Rác rưởi hay là kho báu?

Trong vài năm trở lại đây, các công cụ tìm kiếm (search engine) thi nhau đưa ra những thanh công cụ (toolbar) miễn phí như là một biện pháp nhằm thu hút người sử dụng. Trong số những thanh công cụ đó, phải kể tới thanh công cụ của Google được giới thiệu vào cuối năm 2000. Tuy sinh sau đẻ muộn, thanh công cụ Google đã tạo một dấu ấn thành công mà chưa một thanh công cụ tìm kiếm nào trước đó có được.

Sự thành công và tính phổ biến của thanh công cụ Google càng tạo thêm động lực cho các công cụ tìm kiếm khác trong nỗ lực cho ra đời những thanh công cụ tương tự. Năm 2003, Google nâng cấp thanh công cụ của mình, cũng là mốc thời gian đánh dấu sự ra đời của hàng loạt thanh công cụ của các website tìm kiếm khác, trong đó phải kể tới AltaVista, Ask Jeeves, Teoma, Dogpile, HotBot và Lycos.

Đa số các thanh công cụ đều được cung cấp miễn phí để tải về và cài đặt. Thông thường, thanh công cụ được tích hợp vào trình duyệt hoặc thanh tác vụ của Windows. Bên cạnh việc cho phép người sử dụng truy nhập nhanh tới các hộp tìm kiếm, toolbar còn có các tính năng mạnh như làm nổi cụm từ tìm kiếm (highlight), ngăn chặn quảng cáo (dạng pop-up)... Tiện lợi và có nhiều ưu điểm, nhưng thanh công cụ cũng có những nhược điểm mà đáng kể nhất là người sử dụng dễ bị trói buộc vào một công cụ tìm kiếm duy nhất. Bản thân sự lệ thuộc này tất yếu dẫn tới sự kém hiệu quả trong quá trình tìm kiếm và khai thác thông tin.

Bạn muốn sử dụng thanh công cụ, hãy đọc để tận dụng những ưu điểm của chúng. Trong trường hợp bạn không muốn sử dụng một thanh công cụ, bài viết cũng cho bạn thấy những "điểm dở" của thanh công cụ để bạn lưu ý.

Cơ bản về thanh công cụ

Hầu hết tất cả các thanh công cụ đều có nhiều yêu cầu cụ thể đối với hệ điều hành và trình duyệt Web. Tất cả các thanh công cụ, trừ HotBot Desk Bar, chỉ hoạt động với Internet Explorer (IE) (phiên bản từ 5.0 trở lên) và không hoạt động với các trình duyệt khác như Netscape, Mozilla hay Opera. Một tính năng khác của thanh công cụ (ví dụ tính năng ngăn chặn pop-up của Google Toolbar) chỉ hoạt động với IE phiên bản 5.5 hoặc cao hơn.

Tất cả các thanh công cụ hiện có đều hoạt động trên hệ điều hành Windows. Một số thanh công cụ (ví dụ của AltaVista và Google) có thể hoạt động trên nền Windows 95, nhưng một số thanh công cụ khác như của hãng Ask Jeeves, Teoma và Dogpile... đòi hỏi Windows 98 hoặc các phiên bản cao hơn. Trong trường hợp bạn sử dụng Macintosh, Linux hoặc Unix, bạn sẽ phải chờ đợi hoặc tìm kiếm thanh công cụ ở những nhà cung cấp khác.

Giới hạn về kỹ thuật hạn chế đối tượng sử dụng mặc dù những giới hạn này không quá cao - xét tới cả yếu tố trình duyệt và hệ điều hành. Tuy nhiên, ở những công ty thiết lập môi trường bảo mật nghiêm ngặt việc tải về và cài đặt các thanh công cụ đôi khi lại không được phép.

Trong môi trường Windows và trình duyệt IE, hầu hết thanh công cụ được tích hợp vào trình duyệt và nằm ở vị trí gần

đầu trang web (phía dưới thanh liên kết - link toolbar). Trong một số trường hợp, thanh công cụ không tự động xuất hiện sau khi cài đặt mà người dùng phải bật tắt tính năng này thông qua Tab View/Toolbar.

Các thanh công cụ đều có hộp tìm kiếm nhanh (search box) và ngoài ra còn cung cấp một số tính năng khác. Thanh công cụ Yahoo! Companion chẳng hạn, bên cạnh hộp tìm kiếm nhanh còn có một số nút để truy cập những mảng thông tin phổ biến nhất của Yahoo như Email, trò chơi, mua bán (shopping) hoặc tài chính. Để sử dụng tất cả những tính năng này, người sử dụng phải đăng ký một tài khoản Yahoo cá nhân.

Lycos lại có một cách tiếp cận khác thông qua việc cải biến plug-in "Fast Forward" thành thanh công cụ mang tên "Lycos Sidesearch". Thay vì xuất hiện ở đầu trang, Sidesearch "bung ra" ở "bên lề" cửa sổ trình duyệt khi được kích hoạt. Công cụ này tỏ ra khá mạnh vì duy trì được sự hiện diện ngay cả khi người sử dụng đang tìm kiếm thông tin trên các công cụ tìm kiếm khác như Yahoo hay Google. Tuy nhiên, điểm yếu của Lycos Sidesearch là giao diện và cách bài trí còn hơi "thô" và gây phản cảm ở những người dùng khó tính.

Thanh công cụ hoạt động hoàn toàn độc lập với trình duyệt là HotBot Desk Bar. Desk Bar vẫn chỉ hoạt động trong môi trường Windows. Nhưng sau khi cài đặt, thanh công cụ này không gắn với trình duyệt mà gắn trực tiếp vào thanh tác vụ của hệ điều hành. Desk Bar gọi ra trình duyệt mặc định của bạn mỗi khi trả kết quả tìm kiếm. Chính vì vậy, Desk Bar có

thể hoạt động với nhiều loại trình duyệt. Một ưu điểm nữa của thanh công cụ này là cung cấp đồng thời cả ngày tháng và thời gian cùng một số yếu tố đồ họa khác một cách khá sinh động.

Thanh công cụ cho bạn những gì?

Mỗi thanh công cụ cung cấp cho người sử dụng nhiều lựa chọn. Gõ từ khoá vào hộp tìm kiếm, nhấn Enter và kết quả trả về sẽ tự động bung ra tương tự như khi bạn làm việc tại chính Website của công cụ tìm kiếm. Do đó, việc tìm kiếm của bạn sẽ nhanh hơn vì không mất thời gian truy nhập vào website trước khi tìm kiếm.

Hơn nữa, phần lớn các kiểu tìm kiếm bạn có thể thực hiện ở công cụ tìm kiếm đều được hỗ trợ trên thanh công cụ. Ask Jeeves hỗ trợ tìm kiếm hình ảnh, thông tin, từ điển trực tuyến; Alta Vista hỗ trợ tìm kiếm hình ảnh, âm thanh, video, tin tức; trong khi đó Google hỗ trợ tìm kiếm hình ảnh, nhóm thảo luận, thư mục (directory), tin tức, Froogle (giá cả, hàng hoá), từ điển v.v...

Nói chung, "gói" thanh công cụ tích hợp tính năng tìm kiếm và các tính năng khác, cũng như nhiều "liên kết nóng" trong một khoảng không gian tối thiểu trên trao diện. Vấn đề nằm ở phía người sử dụng là làm sao phát hiện và tận dụng tối đa những tính năng này.

Bên cạnh đó, các thanh công cụ của AltaVista, Google và Dogpile còn tích hợp tính năng tuỳ biến ngăn chặn quảng cáo dưới dạng pop-up. Những công cụ này còn có đường dẫn tới các bộ từ điển trực tuyến, các công cụ chuyển đổi (đơn vị đo lường, tiền tệ), danh bạ v.v... Nút tô sáng (Hightlight)

giúp người sử dụng dễ dàng nhận thấy cụm từ khoá tìm kiếm trong danh sách kết quả được liệt kê.
Khả năng tìm kiếm thông tin trong nội bộ một website của thanh công cụ Google và AltaVista thực sự tiện lợi cho người sử dụng. Thăm một website rồi cảm thấy thất vọng vì trang thông tin mình chờ đợi không còn ở nguyên vị trí? Chỉ cần nhập vào từ khoá vào hộp tìm kiếm trên thanh công cụ; Thay vì nhấn chuột chọn Search the Web (tìm kiếm trên web), bạn chọn "Current Site" (Google) hoặc "This Site" (AltaVista). Kết quả tìm kiếm đôi khi khiến bạn bất ngờ vì tìm kiếm qua thanh công cụ còn mang lại kết quả phù hợp hơn nhiều so với tìm kiếm bằng công cụ của chính Website.
Thuận tiện hơn cho người sử dụng còn có tính năng Highlight (tô sáng) và Find in Document (Tìm trong tài liệu). Sau khi nhập cụm từ tìm kiếm, cụm từ sẽ xuất hiện ngay trên thanh công cụ và nếu bạn nhấn chuột vào từ khoá màn hình sẽ tự động dời tới đoạn chứa từ khoá đó trong tài liệu. Đáng chú ý, cụm từ khoá này vẫn tiếp tục hiển thị ở trên thanh công cụ ở nhiều trang tài liệu khác nhau cho tới khi một cụm từ khoá mới được nhập vào.
Cái giá của thanh công cụ
Cái gì cũng có giá của nó; nhưng giá mà người sử dụng phải trả khi cài đặt các thanh công cụ lại không phải tính toán bằng tiền. Trước tiên, thanh công cụ chiếm một phần không gian trên màn hình (mặc dù không quá lớn). Càng sử dụng nhiều thanh công cụ, bạn càng có ít không gian để trình duyệt hiển thị danh sách kết quả tìm kiếm.
Cài đặt các thanh công cụ, máy tính của bạn còn chịu nguy

cơ thiếu tính bảo mật- tuỳ thuộc vào cách thức những thanh công cụ này "nhúng" vào trình duyệt IE. Tháng 8/2002, Google đã phải tung ra phiên bản cập nhật cho thanh công cụ của hãng để "vá" lỗ hổng bị phát hiện trong phiên bản được tung ra trước đó..

Thanh công cụ của Google còn đưa ra cảnh báo ngay ở công đoạn cài đặt về tính bảo mật thông tin cá nhân. Một số tính năng nâng cao (advanced), ví dụ hiển thị xếp hạng trang web (Page Rank), còn dẫn tới việc một số thông tin trong quá trình tìm kiếm được dẫn quay trở lại cơ sở dữ liệu của Google. Trong chính sách bảo mật của Google (http://toolbar.google.com/privacy.html) còn khẳng định: "Google có thể thu thập một số thông tin về những trang web bạn đang duyệt khi tính năng nâng cao được kích hoạt". Thực tế, đa số người sử dụng tin tưởng Google, nhưng cũng không ít công ty, tổ chức yêu cầu tính bảo mật cao tránh xa thanh công cụ Google vì tính năng này.

Quay sang thanh công cụ của Dogpile và cả thanh công cụ của WebCrawler. Trong quá trình cài đặt, người sử dụng được lựa chọn "sử dụng Dogpile (hoặc WebCrawler) khi trình duyệt không tìm được thông tin chỉ định" (use Dogpile/WebCrawler when the browser can t find a site). Nói cách khác, khi bạn nhập một địa chỉ website nào thanh địa chỉ của trình duyệt IE, nếu trình duyệt không tìm được website tương ứng hoặc máy chủ website đó không có tín hiệu trả lời - yêu cầu của bạn sẽ được tự động chuyển tới công cụ tìm kiếm của Dogpile. Điểm phiền hà khi đã "trót" lựa chọn tính năng này là trong trường hợp bạn không muốn

ngồi đợi Dogpile "khởi động", phương thức duy nhất là dỡ bỏ hoàn toàn thanh công cụ.

Nhược điểm cuối cùng nhưng lại là đáng quan tâm nhất là việc sử dụng một thanh công cụ thường "gói" kết quả tìm kiếm của bạn trong một công cụ tìm kiếm duy nhất. Câu hỏi là tại sao lại phải truy cập một website tìm kiếm khác trong khi ngay ở ngoài màn hình bạn đã có sẵn một hộp tìm kiếm mà bạn nghĩ là tiện lợi?

Sử dụng hay không? Bạn vẫn là người quyết định

Bạn đã thấy bên cạnh những ưu điểm, các thanh công cụ cũng có những nhược điểm không thể bỏ qua. Một số người còn cho rằng các thanh công cụ chẳng qua cũng chỉ là một hình thức quảng cáo cho các công cụ tìm kiếm. Thanh công cụ của Google, AltaVista hay Dogpile cung cấp tính năng ngăn chặn pop-up, bản thân chúng cũng khéo léo lồng ghép thông tin quảng cáo cho mình ở các kết quả trả về. Sử dụng thanh công cụ hay không, quyết định vẫn tuỳ thuộc vào sở thích và mục tiêu của bạn khi lướt web.

Nguồn: http://vnthuquan.net
Phát hành: Nguyễn Kim Vỹ.

Nguồn: quantrimang.com.vn
Được bạn: mickey đưa lên
vào ngày: 6 tháng 12 năm 2004